

»MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA 2013«

30. SREČANJE

VERBALNO NASILJE V OČEH MLADOSTNIKOV

Psihologija

(raziskovalna naloga)

0€q !kP UT 0P Ü0EUV

T ^} q !kT 0ROZÁ 0ÜP 0S

¥[|ak ¥ŠWÖXS 0ZÁŠ00Ü¥S0ZÁ 0EÜ0UÜ

Maribor, februar 2013

SPLOŠNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

Kazalo vsebine

	stran
Kazalo vsebine	1
Seznam slik, fotografij:.....	3
POVZETEK.....	4
ZAHVALA	5
1. UVOD.....	6
1.1 Namen naloge	6
1.2 Cilji naloge.....	6
2. TEORETIČNI DEL	7
2.1 Osebnost.....	7
2.2. Temeljni dejavniki doživljanja in obnašanja	7
2.3 Temperament	8
2.4 Samopodoba.....	9
2.5 Agresivnost	10
2.6 Komunikacija.....	11
2.7 Kaj je nasilje?.....	12
2.7.1 Vrstniško nasilje	13
2.8 Kaj je verbalno nasilje?.....	14
2.9 Verbalno nasilje po novih komunikacijskih poteh - virtualno nasilje	14
2.10 Vpliv medijev na verbalno nasilje	15
3. METODOLOGIJA RAZISKAVE	16
3.1 Metode raziskovanja	16
3.2 Vzorec in zbiranje podatkov	16
	1

4. INTERPRETACIJA REZULTATOV ANKETE.....	17
5. DRUŽBENA ODGOVORNOST V MEDVRSTNIŠKI KOMUNIKACIJI	29
5.1. Kaj je družbena odgovornost?	29
6. PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE	31
7. ZAKLJUČEK	32
Viri, literatura:	33
PRILOGE.....	34
PRILOGA 1: POVZETEK PRAVIL ŠOLSKEGA REDA naše osnovne šole	34
PRILOGA 2: Projekt »Odpustil sem ti«	35
PRILOGA 3: Potrebujemo PRAVILA	36
PRILOGA 4: Kdo sem in zakaj?	Napaka! Zaznamek ni definiran.
PRILOGA 5: Zloženka: verbalno nasilje: stop.....	37
PRILOGA 6: Mediacija na naši šoli	41
PRILOGA 7: Izbor za kralja, kraljico šole	42
PRILOGA 8: Intervju z Anito Hrast, direktorico Inštituta za razvoj družbene odgovornosti (IRDO).....	43
PRILOGA 9: Anketni vprašalnik	45

Seznam slik, fotografij:

Slika št. 1: Temperament (<http://sl.lefo.net/docs/Ljubezen/6-5-9-1.htm>)

Slika 2: Karikature, obrazi (<http://imgres?q=karikature>)

Slika št. 3: Bes (<http://www.radiohit.si/vroca-tema-agresivnost-zensk>)

Slika št.4: Negativna komunikacija (<http://www.mondo.rs/v2/tekst.>)

Slika št.5: Izraz pove ... (<http://www.drustvoucitelja-bg.org/novi/index.php>)

Slika 6: Samokontrola

(http://www.danas.rs/dodaci/psihologija/agresivnost_i_samokontrola)

Slika 7: Kar ne vidim in ne slišim ne boli ...

(<http://www.google.si/imgres?q=temperament>)

Slika št. 8: Facebook (lastni arhiv)

Slika 9: Projekt »Odpustil sem ti« (<http://www.forbetterworld.si/1/42/obvestila.html>)

Slika 10: za skupno življenje potrebujemo pravila (lasti vir)

Slika 11: Zloženka: Verbalno nasilje-stop (lastni vir)

Slika 12 : Nasprotja-strpnost-razumevanje (lastni arhiv)

Slika 13: Zmagovalci letošnjega izbora za kralja in kraljico leta (arhiv šole)

Slika 14: Gospa Anita Hrast (arhiv gospe Anite Hrast)

POVZETEK

Na podlagi raziskave sem skušala ugotoviti, kako psihologija opisuje osebnost v povezavi z nasiljem, kaj o verbalnem nasilju menijo učenci naše šole ter psihologinja in kaj na omenjeno temo storimo na naši šoli.

Verbalno nasilje je vedno bolj prisotno med mladostniki. Zaskrbljujoč je podatek, da mladina ve, kaj je verbalno nasilje, in si ga ne želi. Kljub temu je ta oblika nasilja zelo prisotna v šolskem prostoru, najbolj med sošolci. Najbolj pogoste oblike so zbadanje, žaljenje in posmehovanje, učenci pa priznavajo, da so prisotne tudi grožnje in izsiljevanja.

Najvišji odstotek anketirancev priznava, da so bili največkrat nasilni do oseb, ki jim gredo na živce. Zaskrbljujoče je, da je tovrstno vedenje zelo popularno. Skrbi nas lahko tudi mnenje anketiranih, da se lahko do oseb, s katerimi se ne strinjaš ali ne najdeš skupnih točk, verbalno neprimerno vedeš. Ob razmišljanju, kaj so vzroki za tako vedenje, anketiranci navajajo, da je najbolj pogosti vzrok vpliv prijateljev in okolice, sledi mnenje, da je taka osebnost negativna ter da je vzrok v vzgoji družine. Skrbi me, da se nekateri učenci ob tem tudi zabavajo. Zelo naivno je mnenje učencev, da te pri nasilju preko Facebooka nihče ne more izslediti, a se ob tem zavedajo, da je nasilje preko interneta in mobilnih telefonov resen problem.

Pomembno se je boriti proti vsem oblikam nasilja. Na šoli to počnemo z vsemi preventivnimi oblikami dela, s splošno klimo in aktivnostmi, ki krepijo naše dobre medsebojne odnose, z mediacijo. Želimo pa tudi vzpostaviti ničelno toleranco do problema nasilja. Želimo si doslednosti, vzgledov ter vztrajnosti in humanosti, pri mladih in starejših.

Ali nam bo uspelo?

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in mi zaupali podatke, s katerimi sem opravila analizo za to raziskovalno nalogo.

Zahvaljujem se strokovnim delavcem na šoli, ki so mi omogočili, da sem opravila anketo.

Zahvaljujem se direktorici IRDO za opravljen intervju.

Zahvaljujem se lektorici za pripravljenost in pomoč pri lektoriranju besedila.

Še posebej pa se zahvaljujem mentorici za strokovno vodenje in usmerjanje pri pripravi te raziskovalne naloge in za stalno skrb za napredek tako moje naloge, kot vseh učencev naše šole in za miroljubno reševanje sporov.

Avtorica

VSEBINSKI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

1. UVOD

Star perzijski pregovor pravi: »Puščica rani telo, beseda pa dušo.«

Kadar je izrečena beseda, ki je nepremišljena, hitra, podla, slabonamerna ali povedana na način, ki žali, smo užaljeni in prizadeti. Zakaj mladostniki «streljajo puščice«?

Vsak izmed nas je že doživel take trenutke. Kdo in kakšni so ljudje, ki to počnejo? Kaj so vzroki takega komuniciranja? Zakaj nekateri to počnejo pogosto, drugi skoraj nikoli? Kaj se dogaja v glavah mladostnikov, da je negativno komuniciranje sploh potrebno? Ali imamo mladi dovolj znanja in veščin, da bi tako vedenje preprečili?

Kdo in zakaj so nekateri žrtve in drugi ne?

Menim, da mladostniki vedo, kaj je verbalno nasilje. Zato sem se tudi lotila te raziskovalne naloge. Pri raziskovanju verbalnega nasilja me je zanimalo, kakšno je prepričanje mladostnikov o verbalnem nasilju in kakšne so njihove izkušnje ob morebitnem osebnem doživljanju nasilja. O nasilju se v šoli veliko pogovarjamo, učimo in vadimo različne veščine. Kaj in kje so vzroki, da se poštevanke ali pisanja naučimo in znamo vse življenje? Znanja in veščine, ki jih poznamo o medsebojnih odnosih z vrstniki, pa pogosto izginejo.

Kako skozi oči najstnika vidim ta problem in kaj o njem pravijo mladostniki ter kako se šola spopada s tem problemom bom skušala prikazati v svoji raziskovalni nalogi.

1.1 Namen naloge

Zanimale so me značilnosti komuniciranja mladostnika ter delovanje posameznika v odnosu do sovrstnikov. S to raziskavo sem želela ugotoviti, kaj vpliva na pojav verbalnega nasilja med najstniki ter kaj o verbalnem nasilju menijo mladostniki na naši šoli. Skušala sem spoznati, kakšno je mnenje psihologije o pojavu in možni kontroli verbalnega nasilja. Raziskala sem kako se s težavo spoprijemamo na naši šoli. Zanimalo me je, kako se tem problemom spopadamo danes in kaj lahko še storimo v prihodnosti.

1.2 Cilji naloge

Zanimalo me je:

- kako psihologija opisuje osebnost, samopodobo in temperament posameznika v povezavi z nasiljem,
- kateri so dejavniki našega obnašanja, kaj je agresivnost,
- kakšna je negativna in konfliktna komunikacija,
- kaj je verbalno nasilje in katera so resnična in zmotna prepričanja o njem,
- kaj o verbalnem nasilju menijo najstniki v šoli,
- kakšna je družbena odgovornost mladostnikov, šole in družbe na temo verbalno nasilje,
- kaj lahko na šoli storimo v borbi proti nasilju.

2. TEORETIČNI DEL

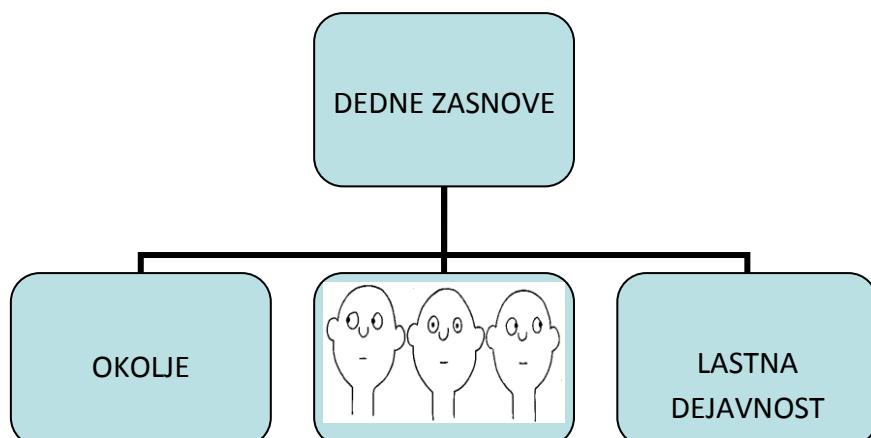
2.1 Osebnost

Osebnost je celota duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti, po katerih se posameznik razlikuje od drugih. Osebnost zajema vse vidike človekovega delovanja, notranje, duševne pa tudi zunanje, telesne, organske in vedenjske. Po eni strani mislimo z osebnostjo na značilen način vzorec telesnega videza in obnašanja, ki ga lahko opazujemo pri drugih in po katerem jih prepoznamo. Po drugi strani zajema osebnost morda še bolj notranje, doživljajske vidike, po katerih doživljamo samega sebe kot enkratno, od drugih ločeno individualnost. Doživljanje samega sebe, samozavedanje in individualna zavest so bistveni, morda celo najgloblji in najbolj izvorni vidiki posameznikove osebnosti. Doživljanje in pojmovanje samega sebe, naš jaz in naša samopodoba dajejo pojmu osebnosti poseben smisel in posebno vrednost. Prav zaradi te subjektivne, notranje, duševne razsežnosti je osebnost zares enkratna in neponovljiva.

Konflikt je doživljanje sočasnega delovanja nasprotnih motivov, ki se izključujejo. Besedo uporabljamo za različne situacije, ko si nasprotujejo dogodki, motivi, nameni, vedenje osebe. (Musek, Pečjak, 1996, str. 65, 189)

2.2. Temeljni dejavniki doživljanja in obnašanja

Vse dejavnike, ki vplivajo na duševnost in obnašanje, delimo v tri velike skupine: dejavnike dednosti, okolja in človekove lastne dejavnosti (samodejavnost).

Življenje posameznika se ne začne šele ob rojstvu, temveč že ob spočetju.

Dedne zasnove vsebujejo informacije, ki pomenijo program za oblikovanje najrazličnejših lastnosti, od telesnih do duševnih.

Vplivi okolja omogočajo, da se razvijamo. Človeška skupnost ima pravila in informacije, ki se jih naučimo in prenašamo iz generacije v generacijo. Prvi in največji vpliv imajo starši in drugi člani ožje družine. Med pomembne pa štejemo tudi sorodnike, prijatelje, znance. V času šolanja se pridružijo še učitelji in vrstniki kot zelo pomemben člen mladostnikovega razvoja.

Dejavnost, ki izvira iz lastnih pobud in zamisli, se imenuje samodejavnost. Ima štiri stopnje: zamisel, namero, odločitev in izvedbo. (Musek, Pečjak, 1996, str. 65, 189)

2.3 Temperament

Poznavanje temperamentov nam pomaga pri razumevanju drugih ljudi.

Slika 1: Temperament¹

¹ (<http://sl.lefo.net/docs/Ljubez/en/6-5-9-1.htm>)

Temperament je način našega odzivanja in delovanja, h kateremu se nagibamo v različnih situacijah. Naš temperament v veliki meri pogojuje naše čustvene odzive, vpliva na način komunikacije, na medsebojne odnose in tudi na delovne zmožnosti. Vrsto temperamenta lahko pri sebi in drugem razbiramo skozi obnašanje, način in glasnost govora, mimiko, geste.

Sama beseda temperament izhaja iz latinske besede 'temperamentum' in pomeni 'mešanica'.

- **Sangvinik-kolerik:** odprtost navzven, zagnanost, optimizem, samozavest, praktičnost, vendar tudi vihravost in trmoglavost, nepremišljenost, neozaveščenost.
- **Flegmatik-melanholik:** usmerjenost k sebi, previdnost, resnost, zadržanost, vendar tudi nezaupljivost, nedostopnost, nedružabnost in črnogledost.
- **Melanholik-kolerik:** nestabilnost, upornišтво.
- **Flegmatik-sangvinik:** stabilnost, umirjenost, strpnost, prilagodljivost.
- **Kolerik-flegmatik:** dvojnost, izbira rešitve sebi v prid.
- **Sangvinik-melanholik:** razdvojenost in izbiranje neustreznih rešitev zase.

(Ščuka, 2007, str. 196)

2.4 Samopodoba

Samopodoba je celota predstav, stališč in sodb o samem sebi. To je posameznikovo doživljanje samega sebe. Splošna samopodoba je sestavljena iz več področij.

- a.) **ŠOLSKA SAMOPODOBA** je zaznava lastnih sposobnosti in spretnosti za učenje ter zanimanje za šolske predmete. To je prepričanje, koliko je nekdo zmožen biti uspešen.
- b.) **TELESNA SAMOPODOBA** so prepričanja o telesni privlačnosti, o telesni kondiciji in slogu oblačenja ter primerjave lastnega videza z drugimi in prepričanja o tem, kako to osebo vidijo drugi.
- c.) **MEDOSEBNA ALI SOCIALNA SAMOPODOBA** obsega prepričanja in zaznave ter presoje o odnosih z vrstniki in drugimi osebami v mladostnikovi bližini. To so zaznave o lastnih sposobnostih sklepanja prijateljstev, priljubljenosti med vrstniki ...

Mladostniki, ki imajo dobre odnose z vrstniki, imajo navadno dobro samopodobo.

Mladostnikova SAMOZAVEST se razvija s povratnimi informacijami njemu pomembnih odraslih (kaj sem, kaj zmorem).

Zdravo SAMOSPOŠTOVANJE je najboljša oprema za spopadanje z vsemi platmi življenja. Pomeni, da znaš sprejemati vse pozitivne in negativne značilnosti sebe kot posameznika.

Slika 2: Karikature, obrazi²

Struktura družine, odnosi v družini, položaj osebe v družini ima močan vpliv na celoten razvoj osebnosti in oblikovanje samopodobe. Če otrok živi v strahu, podrejenosti in odvisnosti od staršev, bo sramežljiv, plašen in negotov. Če živi v tolerantnosti in varnosti, bo v svojem vedenju in oceni samega sebe kazal samostojnost, zaupanje vase in objektivnosti. (Kompare, 2008, str. 140)

2.5 Agresivnost

Agresivnost je eden najbolj nejasnih pojmov, ki jih uporabljajo v psihologiji. Različni avtorji pojmujejo instinkt, nagon, izvor energije, čustvo, način prisile, reakcijo na napad.

Najbolj pogosta definicija pravi: »Agresivnost je vedenjska značilnost, ki se kaže v gospodovalnosti, nasilnih ali napadalnih besedah ali dejanjih proti drugim ljudem.«

² (<http://imgres?q=karikature>)

V obdobju najstništva je nasilno vedenje bolj opazno in izzove več reakcij okolja. Za to je več razlogov:

- iskanje svoje podobe z gradnjo samospoštovanja,
- učenje socialnega vedenja,
- hormonski premiki, ki vnašajo v vedenje več nepredvidljivosti in težjo obvladljivost.

Vse to se pogosto kaže z razdiralnostjo, žaljivostjo, grobostjo.

Vedenje je lahko:

Znak premagovanja strahu, obvladovanje občutka ogroženosti, istovetenje z napadalcem, način iskanje ugodja, nadomestilo za pomanjkljivi samospoštovanje, edina možnost samopotrditve, impulzivni odziv na prizadetost, sprejemanje norm iz okolja (družina, družba). (Pušnik, 1999, str. 24, 29)

Slika 3: Bes³

2.6 Komunikacija

Komunikacija ni le sporočanje, ampak predvsem medsebojno sporazumevanje, posredovanje lastnih doživetij, ne le sporočil. S sporazumevanjem ne pridemo le do novih znanj, ampak predvsem do spoznanj, ki so temelj osebnosti. Možgani so namreč tudi organ za usklajevanje, dopolnjevanje, spreminjanje, in doživljanje, ne le za prejemanje, razumevanje in posredovanje sporočil.

Pri zdravem sporazumevanju se prepletajo razum, pamet in modrost.

Rečeš mi lahko, kaj misliš, a mi moraš povedati, kako čutiš. Šele potem te bom dojel in tvoje mnenje morda sprejel. (Ščuka, 2007, str. 198)

³ (<http://www.radiohit.si/vroca-tema-agresivnost-zensk>)

NEGATIVNA KOMUNIKACIJA:

- kritiziranje,
- obsojanje,
- sumničenje,
- klevetanje,
- ovajanje,
- sramotenje,
- obtoževanje,
- zbadanje,
- netaktnost,
- grožnja,
- izzivanje
- posmehovanje,
- ironiziranje,
- oponašanje.

Slika 4: Negativna komunikacija⁴

2.7 Kaj je nasilje?

Nasilje je kršenje pravil varnega in kvalitetnega skupnega bivanja. Nasilje je kršenje človekovih pravic in človekovih osebnih mej. Nasilje je zlorabljanje moči enega v škodo drugega. Nasilje ni konflikt. Največ nasilja se dogaja med osebami, ki se med seboj poznajo. Za nasilje je odgovoren povzročitelj nasilja. Nasilje daje povzročitelju lažen občutek moči. Nasilje v vsakem primeru negativno vpliva na žrtev. Nasilje ima več oblik (psihično nasilje, telesno ali fizično nasilje, spolno nasilje, ekonomsko nasilje). Nasilje preprečujemo z ničelno toleranco do nasilja. Za prenehanje uporabe nasilja je nujna zavestna osebna odločitev in učenje o nenasilni komunikaciji.

(<http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju>)

⁴ (<http://www.mondo.rs/v2/tekst.>)

2.7.1 Vrstniško nasilje

1. Definicija vrstniškega nasilja

Vrstniško nasilje je namerna, ponavljajoča se uporaba fizičnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja povzročitelja nad otrokom ali mladim podobne ali enake starosti.

2. Napačna prepričanja odraslih o vrstniškem nasilju

1. Vmešavanje odraslih bo stvari samo še poslabšalo.
2. Otroci se morajo naučiti opraviti z izzivi vsakdanjika, katerega del je nasilje.
3. Norčevanje utrdi osebnost.
4. Ustrahovanje vrstnikov je normalen del odraščanja.
5. Žrtev nasilje izziva.
6. Deklice niso nasilne.
7. Gre za neformalni nadzor – če se nekdo ne umiva in smrdi, se bo veliko hitreje začel umivati, če ga bodo vrstniki dražili. Brez nasilja ni socializacije.
8. Ko ne bodo več zmogli sami, bodo otroci sami poiskali pomoč.

Slika 5: Izraz pove ...⁵

Slika 6: Samokontrola⁶

3. Kje se nasilje dogaja?

V šoli, njeni okolici, na poti v šolo ali iz nje. V šoli so najbolj nevarni prostori: stranišča, jedilnica, šolsko igrišče, hodniki, garderoba. Pogosto se nasilje dogaja vsem na očeh, na hodniku, v razredu.

⁵ (<http://www.drustvoucitelja-bg.org/novi/index.php>)

⁶ (http://www.danas.rs/dodaci/psihologija/agresivnost_i_samokontrola)

4. Kdo so žrtve?

Pogosteje so žrtve otroci, ki na nek način izstopajo iz povprečja: izredno inteligentni, nadarjeni glasbeniki, nosijo očala, otroci s posebnimi potrebami, otroci, ki se od povzročiteljev razlikujejo po rasi, kulturi, narodnosti, jeziku, veroizpovedi ...

(Zabukovec, Kerin 2002)

2.8 Kaj je verbalno nasilje?

Verbalno nasilje označuje vsakršna dejanja, ki se na nezaželen in grob način dotaknejo človekove psihe. Psihično nasilje spodjeda samozavest, samopodobo in samozaupanje žrtve. S psihičnim nasiljem posegamo v človekovo duševnost, psihično stabilnost in samozavest. Verbalno nasilje predstavljajo: grobe besede in mnenja, žaljenje, zmerjanje, poniževanje, kričanje, prepiri, ignoriranje, zavračanje, izsiljevanje in grožnje.

Izvajalci te oblike nasilja so v določeni meri skoraj vsi učenci (vedno se zgodi, da kdo nekoga užali, zmerja ...). Dokler je to nasilje omejeno na redke primere, temu ni potrebno pripisovati prevelikega pomena. Hudo pa je, kadar posameznik ali skupina nenehno izvaja pritisk na določeno osebo.

Neposredno verbalno nasilje:

Dajanje imen (vzdevkov)

Posmehovanje

Zmerljive ali žaljive pripombe

Rasno ali seksualno nadlegovanje

Ranljivo zbadanje

Zasmehovanje, roganje

Zastraševanje, grožnje

Izsiljevanje

(Marinšek 2003)

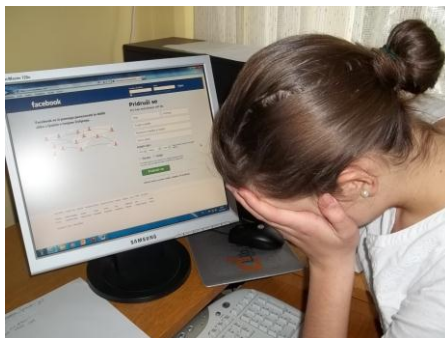
Slika 7: Česar ne vidim in ne slišim - ne boli ...⁷

2.9 Verbalno nasilje po novih komunikacijskih poteh - virtualno nasilje

Kraja gesla, ustvarjanje lažnega profila, pisanje zlobnih, žaljivih in grozečih sporočil, objava neprimernih fotografij. To je le nekaj primerov nasilja, ki ga mladi izvajajo na

⁷ (<http://www.google.si/imgres?q=temperament>)

Facebooku. Medtem ko dekleta pogosteje širijo govornice, pa fantje pišejo žaljiva sporočila.

Slika 8: Facebook (lastni arhiv)

2.10 Vpliv medijev na verbalno nasilje

Zakaj mediji objavljajo toliko nasilnih vsebin?

Zakaj je v obdobju, ko je dejanska struktura nasilja v neki družbi 6 odstotkov, delež poročanja medijev o nasilnih dejanjih in kriminaliteti 50 ali 60 odstotkov celotne vsebine medijev? Tisti, ki medije ustvarjajo, pravijo, da oni le poročajo o tem, kaj se dogaja in o tem, kar ljudje želijo brati, gledati, poslušati. V resnici spektakularno poročanje o nasilju in kriminaliteti prinaša medijem komercialni uspeh, hkrati pa v družbi povzroča »kulturo strahu« in občutek, da živimo v zelo nevarnem svetu, kjer ne moreš nikomur zaupati. (http://www.mladinska.com/za_starse/svetovanje/mediji, 20. 9. 2012)

Mediji poročajo o kriminaliteti na senzacionalističen način. V skladu s povpraševanjem občinstva se osredotočajo na najbolj spektakularne izraze nasilja, poleg tega pa se jim posvečajo v obsegu, ki je povsem nesorazmeren z dejansko količino storjenih nasilnih dejanj. Po drugi strani mediji včasih sploh ne poročajo o najbolj skrajnem nasilju, da bi ohranili vtis o poštenosti posameznikov ali družbenih sistemov.

V luči teh ugotovitev raziskuje študija poročanje o nasilju v slovenskih tiskanih medijih in v programih televizijskih postaj. Rezultati so med drugim pokazali, da POP TV predvaja znatno večji delež nasilnih vsebin in vsebin, ki predstavljajo nesreče, kot TV SLO 1, kar kaže na očitno razliko v uredniški politiki. V Slovenskih novicah, najbolje prodajanem slovenskem dnevniku, znašajo prispevki z nasilno vsebino 19-odstoten delež celotne vsebine. Če ne upoštevamo prilog, ki so skoraj v vseh primerih nevtralno

ali tematsko nenasilno opredeljene, znaša nasilna vsebina v Slovenskih novicah celo 29 odstotkov celotne vsebine. Na naslovnica Slovenskih novic pa tvori nasilje kar 66,7 odstotka celotne vsebine. Za primerjavo rabita podatka, da je nasilne vsebine v Dnevniku 8,6 odstotka, v Delu pa zgolj 3,1 odstotka. Na koncu avtor ponudi delno rešitev, in sicer uvedbo strokovnih teles v televizijskih in časopisnih hišah, ki bi se ukvarjala s predstavljanjem nasilja v medijih.

(<http://mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam>)

3. METODOLOGIJA RAZISKAVE

3.1 Metode raziskovanja

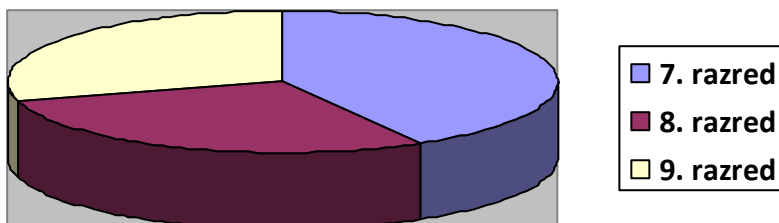
V raziskavi sem uporabila opisno in neeksperimentalno metodo. Proučevala sem pisne vire in gradiva, zbrana na svetovnem spletu. Anketirala sem učence naše šole. Opravila sem intervju z gospo Anito Hrast, direktorico Inštituta za razvoj družbene odgovornosti (IRDO). Zbirala sem slikovna in druga gradiva.

3.2 Vzorec in zbiranje podatkov

Uporabila sem anketo, ki so jo izpolnjevali učenci 7., 8. in 9. razreda osnovne šole.

Anketa je bila sestavljena iz dvanajstih vprašanj, ki so podana v prilogi 9. Anketirala sem 142 učencev (59 učencev 7. razreda, 41 učencev 8. razreda in 42 učencev 9. razreda).

RAZRED			SKUPAJ
7. razred	8. razred	9. razred	
59	41	42	142

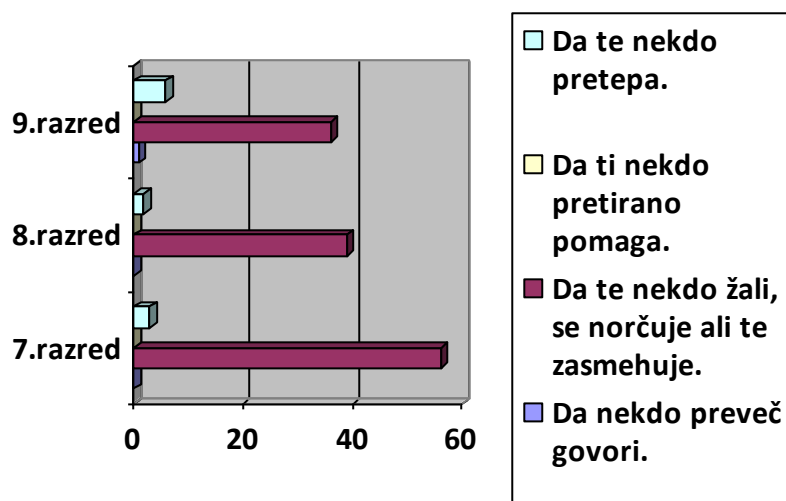
Graf 1: Število anketiranih učencev po razredih.

4. INTERPRETACIJA REZULTATOV ANKETE

Tabela št. 1: Na kaj pomisliš ob besedi verbalno nasilje?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Da nekdo preveč govori.	0	0	0	0	1	2,4
Da te nekdo žali, se norčuje ali te zasmehuje.	56	95	39	95,1	36	85,7
Da ti nekdo pretirano pomaga.	0	0	0	0	0	0
Da te nekdo pretepa.	3	5	2	4,9	6	14,3

Kar 92,5 % vseh anketiranih učencev razume izraz verbalno nasilje, kar pomeni, da se o besedi in dejanjih, ki zaznamujejo besedo, govori, saj je izraz in pomen jasen. Zanimivo je, da je največji odstotek učencev, ki menijo, da je pretepanje verbalno nasilje in ne razumejo besede, med devetošolci.

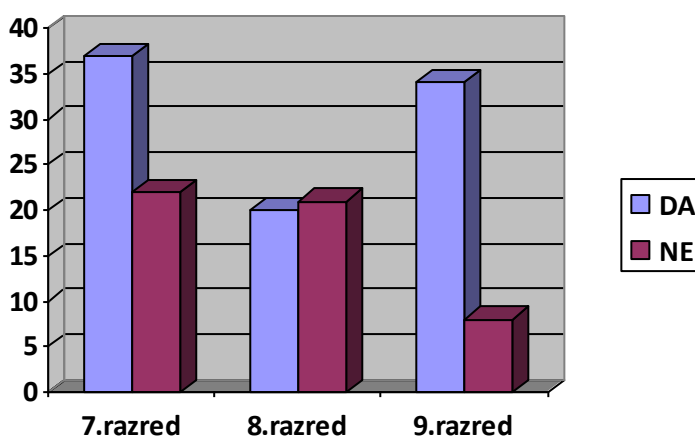

Graf 2: Na kaj pomisliš ob besedi verbalno nasilje?

Tabela št. 2: Ali si že kdaj doživel verbalno nasilje?

	7. razred		8. razred		9. razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
DA	37	62,7	20	48,8	34	81
NE	22	37,3	21	51,2	8	19

Kar 81% devetošolcev je že doživel verbalno nasilje. Najmanj tovrstnih izkušenj imajo učenci 8. razreda, sledijo jim učenci 7. razreda.

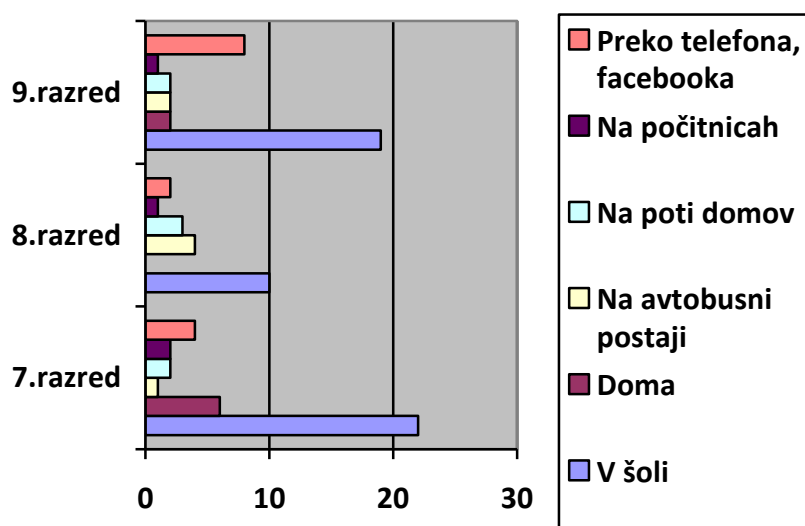

Graf 3: Ali si že kdaj doživel verbalno nasilje?

Tabela št. 3: Kje si verbalno nasilje najpogosteje doživel?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
V šoli	22	59,4	10	50	19	55,9
Doma	6	10,2	0	0	2	5,9
Na avtobusni postaji	1	2,7	4	20	2	5,9
Na poti domov	2	5,4	3	15	2	5,9
Na počitnicah	2	5,4	1	5	1	2,9
Preko telefona, facebooka	4	10,8	2	10	8	23,5

Iz podatkov je razvidno, da je največ učencev (tudi do 59 %, v 7. razredu) verbalno nasilje doživelo v šolskih prostorih. Sklepam lahko, da je tako zato, ker je v šoli prisotnih največ vrstnikov, verbalno nasilje pa je najbolj popularno ravno med vrstniki ali drugače podobno mislečimi. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da je previsok odstotek (10% do 23,5%) anketirancev odgovorilo, da je medijski prostor (facebook in mobilni telefon) zelo pogost prostor za verbalno nasilje.

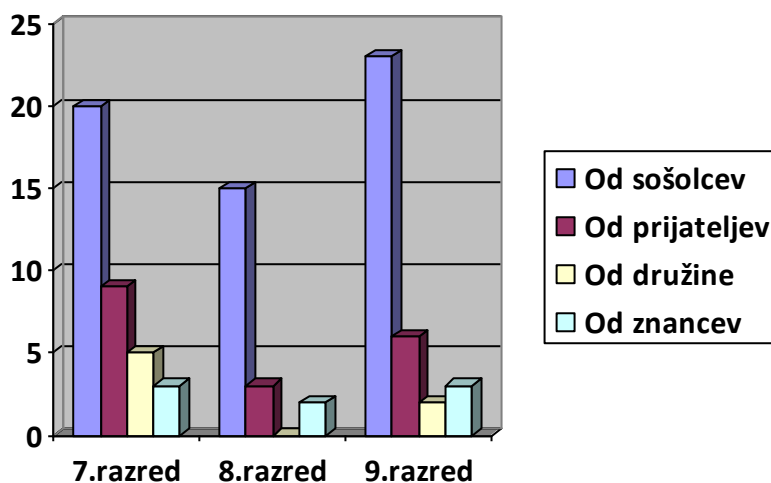

Graf 4: Kje si verbalno nasilje najpogosteje doživel?

Tabela št. 4: Od koga si največkrat doživel verbalno nasilje?

	7. razred		8. razred		9. razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Od sošolcev	20	54,1	15	75	23	67,6
Od prijateljev	9	24,3	3	15	6	17,5
Od družine	5	13,5	0	0	2	5,9
Od znancev	3	8,1	2	10	3	8,8

Kar 75% osmošolcev navaja, da je verbalno nasilje doživelo od sošolcev. V 9. razredu ima to izkušnjo 67 %, v 7. razredu pa 54,1% učencev. Čeprav si učenci želimo družbe svojih vrstnikov, sošolcev, pa največ negativnih situacij doživljamo ravno ob njih. Presenetil me je dokaj visok odstotek anketirancev, ki so odgovorili, da so verbalno nasilni bili tudi njihovi prijatelji. Za prijatelja menim, da mora imeti kvalitete, ki mi ugajajo in verbalno nasilen ne bi smel biti.

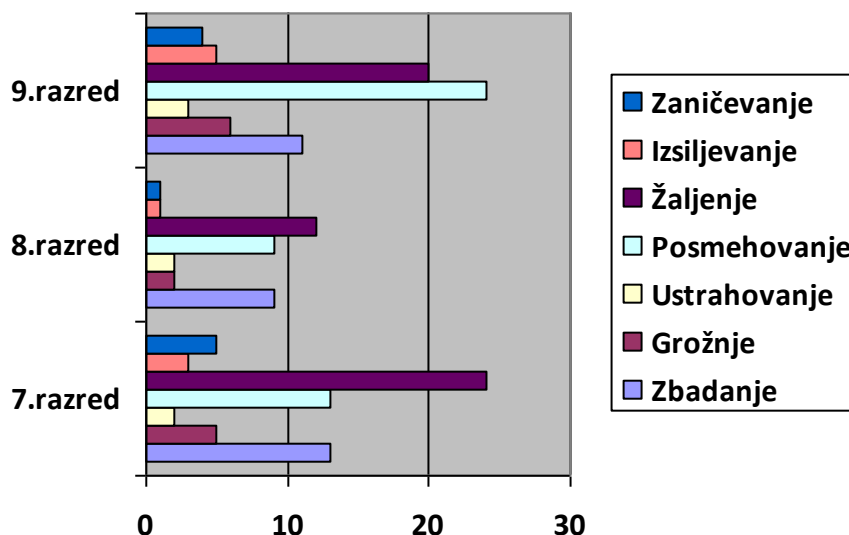

Graf 5: Od koga si največkrat doživel verbalno nasilje?

Tabela št. 5: Na kakšen način so bili nasilni?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Zbadanje	13	20	9	25	11	15,1
Grožnje	5	7,7	2	5,5	6	8,2
Ustrahovanje	2	3,1	2	5,5	3	4,1
Posmehovanje	13	20	9	25	24	32,9
Žaljenje	24	37	12	33,4	20	27,4
Izsiljevanje	3	4,5	1	2,8	5	6,8
Zaničevanje	5	7,7	1	2,8	4	5,5

Med najbolj pogostimi metodami nasilja so med sedmošolci žaljenje, zbadanje in posmehovanje, med osmošolci prav tako žaljenje, posmehovanje in zbadanje, med devetošolci pa posmehovanje in žaljenje. Vse naštetе vrste verbalnega nasilja se zagotovo izvajajo vsak dan med odmori, kdaj tudi med poukom, čeprav učitelji tega ne dovolijo. Verbalno nasilje ne potrebuje veliko časa in priprav. Izrečena beseda je na hitro opravljena »veselica« za marsikaterega posameznika, ki ob tem ne čuti krivde.

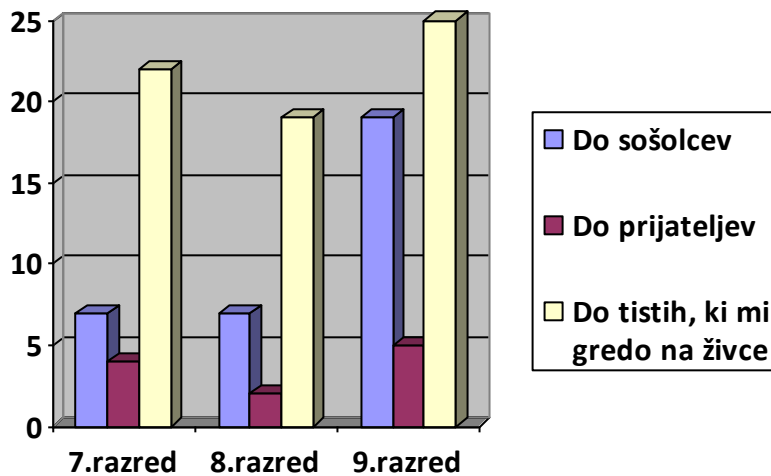

Graf 6: Kako so bili nasilni?

Tabela št.6: Do koga si bil nasilen?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Do sošolcev	7	21,2	7	25	19	38,8
Do prijateljev	4	12,1	2	7,1	5	10,2
Do tistih, ki mi gredo na živce	22	66,7	19	67,9	25	51

Najvišji odstotek anketirancev v vseh anketiranih razredih priznava, da so bili največkrat nasilni do oseb, ki jim gredo na živce. Zaskrbljujoče je, da je tovrstno vedenje tako zelo popularno in da se do oseb, s katerimi se ne strinjaš ali ne najdeš skupnih točk, verbalno neprimerno vedeš. To pomeni, da ti bonton, strpnost, sprejemanje, razumevanje in še vrsta drugih karakteristik nista blizu, oziroma takega posameznika, ki to počne, premaga nepremišljenost.

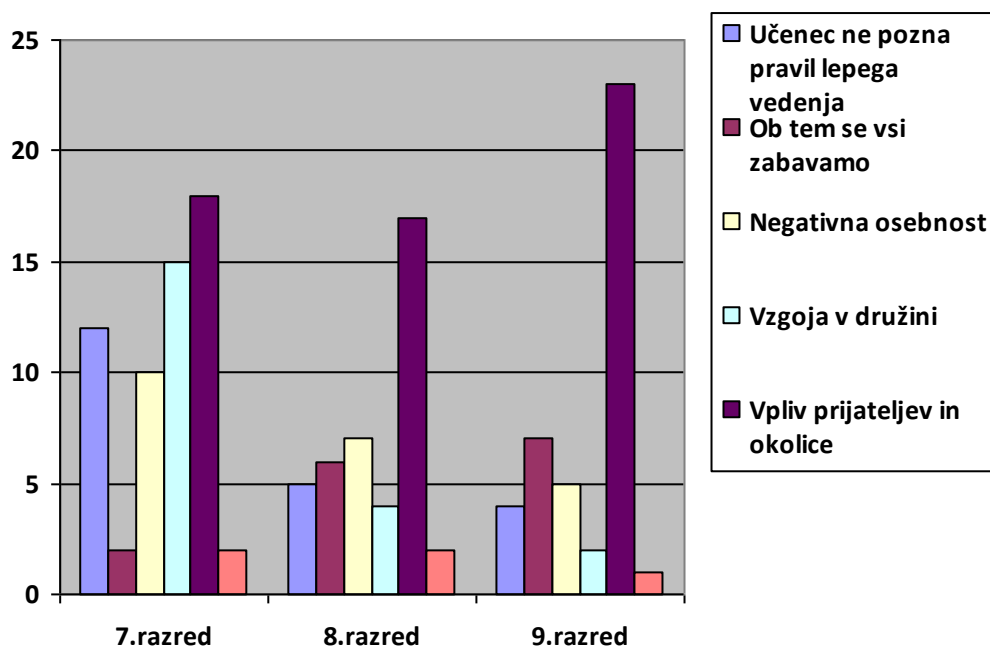

Graf 7: Do koga si bil nasilen?

Tabela št. 7: Kaj je po tvoji oceni najpogostejši vzrok za verbalno nasilje?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Učenec ne pozna pravil lepega vedenja	12	20,3	5	12,2	4	9,5
Ob tem se vsi zabavamo	2	3,4	6	14,6	7	16,7
Negativna osebnost	10	16,9	7	17,1	5	11,9
Vzgoja v družini	15	25,5	4	9,7	2	4,8
Vpliv prijateljev in okolice	18	30,5	17	41,5	23	54,7
Tak se rodiš	2	3,4	2	4,9	1	2,4

Ne glede na starostno stopnjo večina anketirancev misli, da je najpogostejši vzrok verbalnega nasilja vpliv prijateljev in okolice. Sedmošolci menijo, da je drugi najpogostejši vzrok vzgoja v družini, tretji pa pomanjkanje pravil lepega vedenja. Sedmošolci so mnenja, da je drugi najpogostejši vzrok negativna osebnost, devetošolci pa, da se ob takem početju zabavajo. Vzgoji v družini največjo pomembnost pripisujejo sedmošolci, najmanjšo pa devetošolci. Zanimivo je, da 3,5% anketirancev meni, da se s tovrstnim vedenjem lahko tudi rodiš. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da kar 10,5% vseh anketirancev meni, da se ob verbalnem nasilju vsi zabavamo.

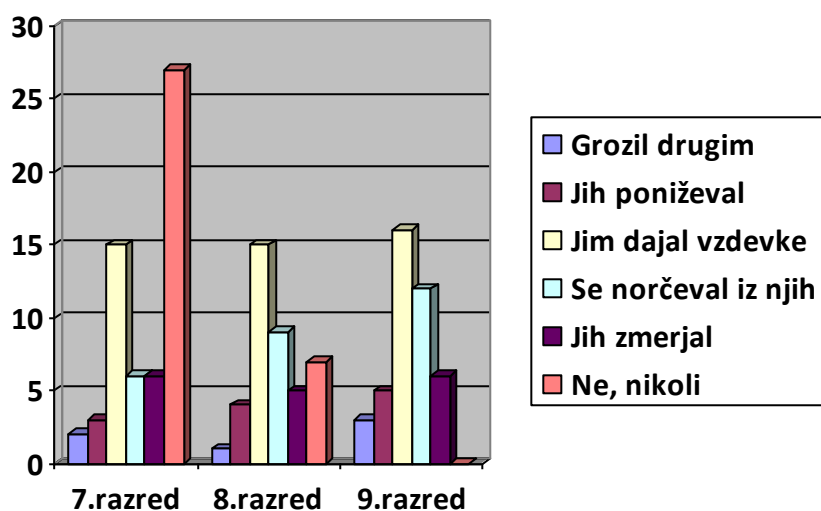
Graf 8: Kaj je po tvoji oceni najpogostejši vzrok za verbalno nasilje?

Tabela št. 8: Ali si sam že kdaj ...? Kaj najbolj pogosto?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Grozil drugim	2	3,4	1	2,4	3	7,1
Jih poniževal	3	5,1	4	9,7	5	12
Jim dajal vzdevke	15	25,4	15	36,6	16	38,1
Se norčeval iz njih	6	10,2	9	22	12	28,5
Jih zmerjal	6	10,2	5	12,2	6	14,3
Ne, nikoli	27	45,8	7	17,1	0	0

Najbolj kritični do svojega vedenja so devetošolci, saj vsi anketiranci v 9. razredu menijo, da so že bili verbalno nasilni. Ta problem tudi najbolj minimalizirajo, medtem ko sedmošolci še občutijo, da je takšno vedenje negativno.

Kot negativno in najbolj pogosto nasilje vsi anketiranci omenjajo dajanje vzdevkov (32,4% vseh anketirancev), na drugem mestu pa je norčevanje iz posameznikov (28,2% vseh anketirancev).

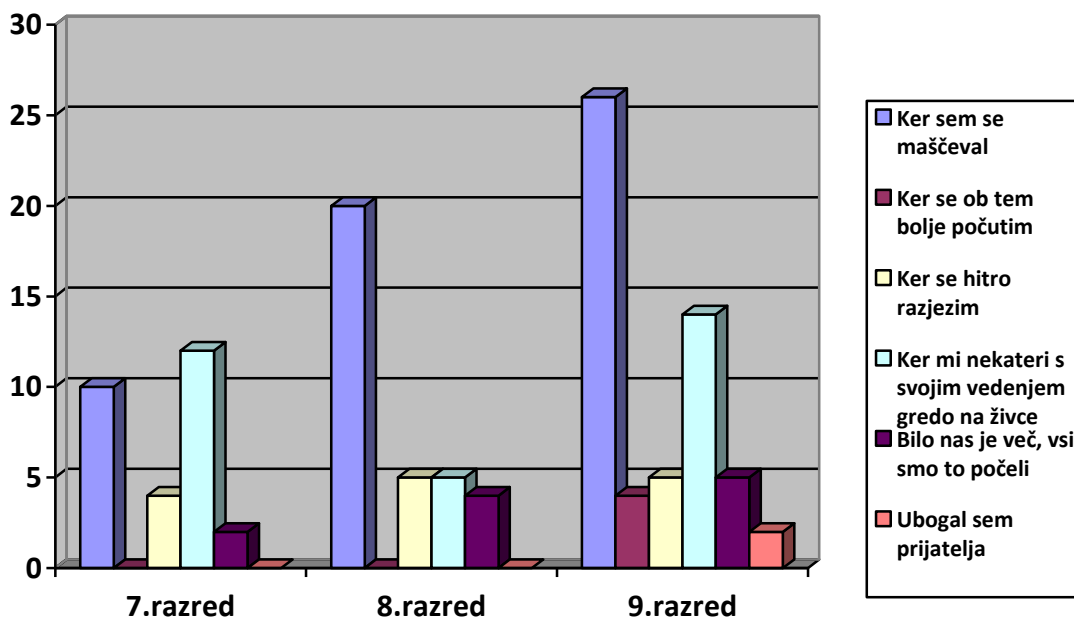
Graf 9: Ali si sam že kdaj ...? Kaj najbolj pogosto?

Tabela št. 9: Zakaj si to počel?

	7. razred		8. razred		9. razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Ker sem se maščeval	10	35,7	20	58,8	26	46,4
Ker se ob tem bolje počutim	0	0	0	0	4	7,2
Ker se hitro razjezim	4	14,3	5	14,7	5	8,9
Ker mi nekateri s svojim vedenjem gredo na živce	12	42,9	5	14,7	14	25
Bilo nas je več, vsi smo to počeli	2	7,1	4	11,8	5	8,9
Ubogal sem prijatelja	0	0	0	0	2	3,6

Najpogostejši vzrok tovrstnega početja je maščevanje (47,4% vseh odgovorov). Zaskrbljujoče je, da se tako velik odstotek učencev zaradi različnih vzrokov odloči za maščevanje kot možnost razreševanja ali zaključek nekega konflikta. Agresivno vedenje je seveda lahko tudi iskanje svoje podobe z gradnjo samospoštovanja, je tudi učenje socialnega vedenja z mnogimi napakami, ki jih kot mladi imamo. Prav tako je velik odstotek anketirancev zelo občutljivih na vedenje in jim preprosto »gredo na

živce«. Tako menijo sedmošolci (42,9%), ki so tudi najmanj strpni. Omembe vredna je tudi postavka štirih devetošolcev (7,2%), ki se ob tovrstnem vedenju celo dobro počutijo, kar nesprijemljivo. V vseh razredih je zelo velik odstotek odgovorov, da so bili verbalno nasilni iz maščevanja, kar je prav tako zaskrbljujoč podatek.

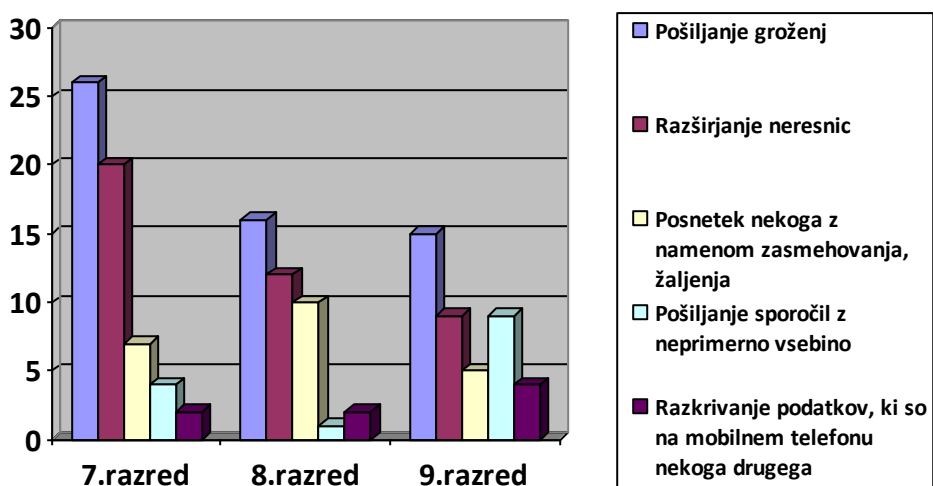

Graf 10: Zakaj si to počel?

Tabela št. 10: Katero dejanje, ki je bilo izvedeno preko mobilnega telefona zate najboljše opisuje nasilje?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Pošiljanje groženj	26	44,1	16	39	15	35,7
Razširjanje neresnic	20	33,9	12	29,3	9	21,4
Posnetek nekoga z namenom zasmehovanja, žaljenja	7	11,9	10	24,4	5	12
Pošiljanje sporočil z neprimerno vsebino	4	6,7	1	2,4	9	21,4
Razkrivanje podatkov, ki so na mobilnem telefonu nekoga drugega	2	3,4	2	4,9	4	9,5

Vsi učenci so mnenja, da je dejanje, ki najbolj opisuje nasilje preko telefona, pošiljanje groženj. Veliko jih tudi meni, da je razširjanje neresnic dejanje, ki najbolj opisuje nasilje preko telefona. Najmanj učencev pa je mnenja, da je to razkrivanje podatkov (17,8%), ki so na telefonu nekoga drugega oz. pošiljanje sporočil z neprimerno vsebino (29,9%).

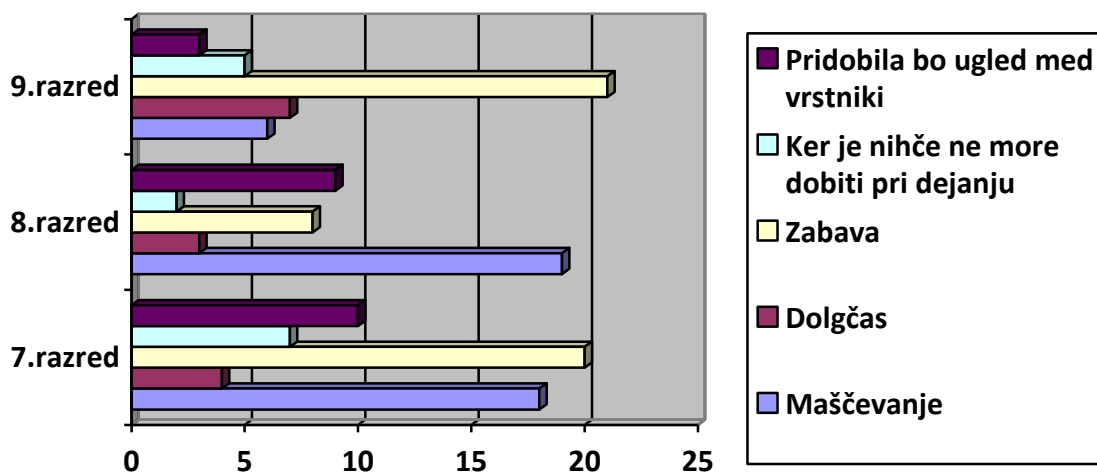
Graf 11: Katero dejanje zate najbolj opisuje nasilje, ki je izvajano preko mobilnega telefona?

Tabela št. 11: Kateri je najbolj pogost razlog, da se je oseba odločila, da bo nasilna preko interneta, mobitela?

	7. razred		8. razred		9.razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Maščevanje	18	30,5	19	46,3	6	14,3
Dolgčas	4	6,8	3	7,3	7	16,7
Zabava	20	33,9	8	19,5	21	50
Ker je nihče ne more dobiti pri dejanju	7	11,9	2	4,9	5	11,9
Pridobila bo ugled med vrstniki	10	16,9	9	22	3	7,1

Za najbolj pogost razlog učenci jmljejo zabavo (103,4%), kar je kar malo zaskrbljujoče, saj se učenci sploh ne zavedajo, da lahko tistemu, kateremu to počnejo, povzročijo psihične bolečine. Kot drugi najbolj pogost razlog so navedli maščevanje

(91,1%). Najmanj jih je mnenja, da to počnejo zato, ker mislijo, da jih nihče ne more dobiti pri tem dejanju (28,7%).

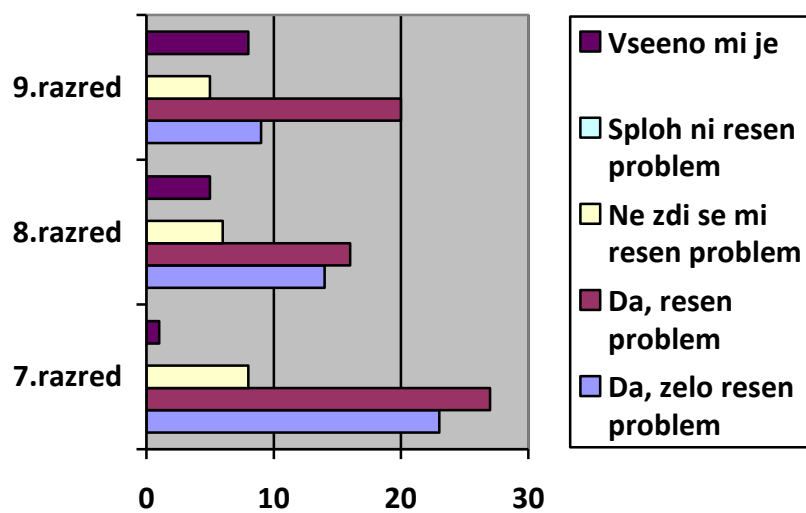

Graf 12: Kateri je najbolj pogost razlog, da se je oseba odločila, da bo nasilna preko interneta, mobitela?

Tabela št. 12: Ali se ti zdi nasilje preko interneta resen problem med mladimi?

	7. razred		8. razred		9. razred	
	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%	SKUPAJ	%
Da, zelo resen problem	23	39	14	34,2	9	21,4
Da, resen problem	27	45,8	16	39	20	47,6
Ne zdi se mi resen problem	8	13,5	6	14,6	5	11,9
Sploh ni resen problem	0	0	0	0	0	0
Vseeno mi je	1	1,7	5	12,2	8	19,1

Pri tem vprašanju so rezultati pokazali da največ učencev iz 7., 8. in 9. razreda meni, da je nasilje preko interneta resen problem. Na drugem mestu je odgovor, da učenci mislijo, da je nasilje preko interneta zelo resen problem. Najmanj učencev pa je odgovorilo, da jim je vseeno, kar pomeni, da se tudi mladi zanimajo za medvrstniško nasilje.

Graf 13: Ali se ti zdi nasilje preko interneta med mladimi resen problem?

5. DRUŽBENA ODGOVORNOST V MEDVRSTNIŠKI KOMUNIKACIJI

5.1. Kaj je družbena odgovornost?

Po definiciji Evropske unije iz leta 2011 je družbena odgovornost vseh za vpliv na družbo, tako organizacij, kot posameznikov, torej tudi otrok. Da bi bila družba dovolj odgovorna, bi moral odgovorno ravnati vsak, tudi otroci. To, kako ravnamo, se naučimo doma, v šoli in med prijatelji. Pogosto dobimo v družinah temeljne vzorce, po katerih ravnamo, večkrat na naše ravnanje vplivajo tudi televizija, radio ali pa trenutna »moda« med vrstniki. Da smo lahko resni, zanesljivi in sposobni zaupati drugim in da bi bili tudi sami vredni zaupanja, moramo biti tudi primerno vzgojeni, s pomočjo predmetnikov v šoli, vzgoje v vrtcih in doma.

Glede na zbrane podatke v tej raziskovalni nalogi in s pomočjo sedmih načel družbene odgovornosti, lahko ugotovim naslednje:

a.) Odgovornost za vpliv

Kako bo kdo ravnal do drugega, kako bo z njim komuniciral, je delno odločitev vsakega posameznika, delno pa na to vplivajo kultura države, v kateri živimo in pravila, zakoni, ki naše ravnanje določajo, pa tudi prijateljstvo z nekom, ki te ščiti, ali pa nagovarja k slabim ali dobrim dejanjem. Odgovorne so tudi ustanove, ki nas izobražujejo in mediji, ki ne posredujejo samo lepih informacij, ampak posredno tudi spodbujajo nasilje preko filmov in podobno.

b.) Transparentnost – preglednost podatkov

V primeru sporov se mora na pošten način in pregledno ugotoviti, kje je nastal problem in zakaj ter kako ga je mogoče rešiti. V tem primeru je uporabna tudi mediacija, ki se prav tako izvaja na naši šoli. Z opozarjanjem na probleme bomo pomagali, da ti v prihodnje ne bodo več nastajali.

c.) Etično obnašanje

Tako v šoli, v vrtcih, kot v službah in doma se moramo vsi obnašati etično, pošteno, pravično. To je pogosto težko, kadar ne vemo, kako bi ravnali, je smiselno vprašati za nasvet starejše ali vzgojitelje, učitelje.

d.) Spoštovanje interesov deležnikov, interesnih skupin

Pri nasilju med vrstniki se je vedno dobro vprašati, kakšen interes je imel kdo od vpletenih. Potem bomo tudi lažje uvideli, zakaj je do spora prišlo in poiskali najprimernejši način za njegovo rešitev.

e.) Spoštovanje vladavine prava

Zakonodajo moramo upoštevati tudi otroci. Ko pride do kršitev, je prav, da nas na to opozorijo, da bomo v prihodnje vedeli, kako ravnati, zlasti takrat, ko bomo odrasli in bomo mi o tem učili druge. Prav je, da v šoli pridobivamo tudi to znanje.

f.) Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja

Vsi smo povezani v celoto, vsak posameznik sestavlja družbo, ta narod, narod pa svet. Torej, če gremo v drugo državo na počitnice, na obisk ali bomo tam živeli, tam veljajo za nas njihova pravila obnašanja, verbalnega in neverbalnega in jih moramo spoštovati.

g.) Spoštovanje človekovih pravic

To načelo je še najbolj povezano z mojo raziskovalno nalogo. Medsebojno bi se morali spoštovati vsi, ne glede na starost, spol, barvo kože, veroizpoved, domovino ipd. Ne bi smeli delati razlik med bogatimi in revnimi. Vsak od nas ima namreč pravico, da diha isti zrak, pije isto vodo, uživa v isti naravi in počiva v mirni hiši ter ima prijatelje, ki si jih sam izbere. Nihče mu ne sme streči po življenju ali mu groziti z verbalnim ali drugim nasiljem, saj mu s tem krati osnovne človekove pravice. Takšno ravnanje ni dostojanstveno.

h.) Odgovorni smo mi sami!

Težko je spreminjati miselnost pri sebi, kaj šele v družbi. Pomembno je ne obupati in se vedno znova učiti, ponavljati, biti vzgled, biti dosledni, odgovorni.

Ta raziskovalna naloga naj bi prispevala k večji družbeni odgovornosti med vrstniki. Zavedati se je potrebno človekovih pravic, naše enkratnosti, neponovljivosti, univerzalnosti. Le to, da smo drugačni, nas dela unikatne, smo pa tudi povezani med seboj, saj sestavljamo celoto, družbo in s tem vsi skupaj družbeno odgovornost.

6. PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE

Na naši šoli skušamo s preventivnim delom osveščati učence na različne načine. Naj omenim le nekatere:

1. Družbena odgovornost posameznika in družbe.
2. Preventivne dejavnosti na šoli od 1. do 9. razreda.
3. Skrb za dobro počutje (klima šole).
4. Projekt: »Odpustil sem ti.«
5. Projekt: »Hotel sem prijeti sonce.«
6. Šolski red.
7. Mediacija na naši šoli.
8. Delavnice za nadarjene učence (Realna samopodoba, Prava vprašanja, pravi odgovori, To sem jaz).
9. Roditeljski sestanki za starše z aktualnimi predavanji.
10. Srečanja skupnosti učencev.
11. Šolski parlament (letošnja tema: ODRAŠČANJE)

Poleg vseh aktivnosti, ki jih počnemo, bom na podlagi analize raziskave predlagala šolski skupnosti, učiteljskemu zboru in svetu staršev še izpeljavo naslednjih aktivnosti

za učence:

- Zakaj maščevalnost?
- Internet-ulica v otroški sobi.
- Koliko poznamo družbeno odgovornost?
- Odvisnost od mobilnega telefona.
- Kaj je in kaj ni tožarjenje?

za starše:

- Ali smo starši in družba dosledni?
- Koliko poznamo osebno in družbeno odgovornost?

Imamo veliko idej in zavedamo se, da nikoli ne smemo obupati. Medsebojni odnosi nikoli ne bodo popolni, še posebej ne v šoli, z množico učencev, pisanih temperamentov, različno vzgojenih, različno mislečih otrok. Tudi družba nam dandanes ni v pomoč in ne vzor v svojem delovanju, naglici, nepremišljenosti in nepotrpežljivosti. A menim, da se vztrajnost obrestuje in bo vidna šele v prihodnosti.

7. ZAKLJUČEK

Na podlagi raziskave sem ugotovila, kako je verbalno nasilje pogosto med mladimi v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju, kakšni so vzroki za množično prisotnost tega pojava, kje so meje in kakšni nagibi pripeljejo človeka, da kljub znanju in izkušnjam, ki jih ima v dani situaciji, reagira in izreče, kar mu pade na pamet, ne glede na posledice, ki takemu dejanju sledijo. Ali je vse to otroška razposajenost? Menim, da ne.

Na osebnostne značilnosti ne moremo vplivati, lahko pa vplivamo in opozarjamo na nepravilnost takega početja. Zelo pomembno je, kaj se v šoli dogaja, saj v šoli samo v enem šolskem letu preživimo približno 1000 ur. Želimo si, da bi bilo vzdušje na naši šoli prijazno.

Naši učenci menijo, da so najbolj pogoste oblike verbalnega nasilja posmehovanje in zbadanje ter žaljenje. Zaskrbljujoče je, da kar 47% učencev kot vzrok za tako početje omenja maščevalnost. Agresivno vedenje je seveda lahko tudi iskanje svoje podobe z gradnjo samospoštovanja, je tudi učenje socialnega vedenja z mnogimi napakami, ki jih kot mladi imamo. Nestrpnost, pomanjkanje samokontrole ter neupoštevanje pravil so glavne »rane« naše družbe, ki se kažejo tudi v vedenju mladih.

Nasilje preko mobilnih telefonov je zabavno, kar je zaskrbljujoče. Za najbolj pogost razlog za nasilje učenci omenjajo maščevanje (91,1%). Najmanj jih je mnenja, da to počnejo zato, ker mislijo, da jih pri njihovem dejanju nihče ne more dobiti (28,7%).

Torej, če se bomo vsi zavedali, tako učenci, kot starši in učitelji, da smo za slabo ali dobro vedenje najbolj odgovorni mi sami, in če bomo svoja slaba vedenja pripravljene izboljšati, potem bo tudi v naših družinah, šolah in v družbi več strpnosti, prijateljstva, poštenosti in dobrega počutja, vzdušja. To pa v teh kriznih časih zagotovo vsi zelo potrebujemo.

Viri, literatura:

1. Kompare, A. (2008): Uvod v psihologijo, Učbenik za psihologijo v 2. Letniku gimnazijskega in srednje tehničnega izobraževanja. Ljubljana: DZS.
2. Marinšek, S. (2003): Moč in nemoč učiteljev/vzgojiteljev ob naraščajočem nasilju v šoli/domu. Seminar Brdo avgust 2003.
3. Musek, J., in Pečjak, V. (1996): Psihologija. Ljubljana: Educy.
4. Palomares, S. (2001): Spodbujanje strpnosti in spoštovanja drugačnosti. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
5. Pušnik, M. (1999): Vrstniško nasilje v šolah. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
6. Spletna stran (http://www.mladinska.com/za_starse/svetovanje/mediji, 20. 9. 2012)
7. Spletna stran Društva za nenasilno komunikacijo (2012). Petrovec, D.: Mediji in nasilje. Prevezeto 20. 9. 2012 iz <http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju>.
8. Spletna stran Mladinske knjige (2012). Petković, B.: Nasilje v medijih. Prevezeto 29. 9. 2012 iz http://www.mladinska.com/za_starse/svetovanje/mediji/clanek_mediji?aid=211
9. Spletna stran pregovori in verzi o besedah (2013). Nasilje. Prevezeto 25. 1. 2013 iz <http://www.pregovor.com/kategorije/besede.html>
10. Ščuka, V. (2007): Šolar na poti do sebe. Ljubljana: Didakta
11. Zabukovec Kerin, K. (2002): nasilje-nenasilje. Ljubljana: I2

PRILOGE

PRILOGA 1: POVZETEK PRAVIL ŠOLSKEGA REDA naše osnovne šole

(v povezavi z verbalnim nasiljem)

Do učencev, delavcev šole in obiskovalcev imamo spoštljiv in strpen odnos.

13. člen

(mobilni telefoni učencev)

Prinašanje mobilnih telefonov v šolo odsvetujemo. Če učenec vseeno prinese telefon v šolo, mora biti v času pouka izklopljen (z vsemi dodatnimi funkcijami vred: npr. diktafon, fotoaparati, predvajalnik glasbe ...).

Če učenec kljub tem določilom z vklopljenostjo telefona moti, mu učitelj telefon odvzame, o tem pisno obvesti starše in jim telefon osebno vrne. Pred odvzemom telefona ga mora učenec izklopiti.

Učitelj izpolni Zapisnik o odvzemu predmeta in ga vsaj prvi naslednji delovni dan odda v tajništvo šole.

V nujnih primerih lahko učenci ob navzočnosti zaposlenega uporabijo šolski telefon:

- razredna stopnja: v tajništvu ali pri specialni pedagoginji;
- predmetna stopnja: v pisarni pomočnika ali pedagoginje, v zbornici in knjižnici.

Vsakršno nepooblaščenno fotografiranje, avdio ali video snemanje je prepovedano. Za te dejavnosti lahko učenca pooblasti ravnatelj ali strokovni delavec.

16. člen

(kršitve in hujše kršitve)

Učenci in zaposleni ne smejo kršiti pravil šolskega reda.

Učenec, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, stori kršitev.

Hujše kršitve v skladu s temi pravili so med ostalimi tudi:

grob verbalni napad na učenca, učitelja, delavca šole ali drugo osebo.

PRILOGA 2: Projekt »Odpustil sem ti«

Društvo za boljši svet je na naši šoli izvedlo projekt »Odpustil sem ti« za učence 7. razreda.

Projekt »Odpustil sem ti«

02.07.2012, Katja Bernard

Z marcem 2012 se je začel odvijati projekt »Odpustil sem ti«. V projekt so v prvi fazi vključeni otroci osnovnih šol Mariborske občine, ki s svojim zgledom, literarnimi in likovnimi prispevki ter izdelki izvajajo akcijo izboljšanja medsebojnih odnosov in dviga kvalitete medčloveških odnosov v našem mestu. Projekt je podprt s strani Zavoda za zaposlovanje, Društva za boljši svet ter Občine Maribor. Projekt je bil predstavljen tudi na Lent Festivalu 2012, njegove dejavnosti pa se bodo odvijale vse do konca leta 2012.

Na mariborskih osnovnih šolah so se že odvile prve delavnice projekta Odpustil sem ti, katerih namen je v prvi fazi predstaviti otrokom pomen odpuščanja in medsebojnega razumevanje v odnosih med ljudmi. Delavnice spodbujajo otroke k spoznavanju človekove miselne in čustvene plati. Tako kot oni, tudi drugi doživljajo srečo, veselje, žalost, bes, jezo, se soočajo z različnimi težavami, ki jih znajo uspešno ali ne uspešno reševati. Skupaj spoznamo, da si v življenju lahko med seboj pomagamo in stojimo drug drugemu ob strani. Projekt bo trajal do konca leta 2012 in v prihodnjih mesecih se bo v okviru projekta odvijalo še veliko zanimivega. Za začetek smo na nekaterih šolah prostovoljci pripravili mestu Maribor vzpodbudo, da postane naše mesto mesto medsebojnega razumevanja in prijateljstva; naši literarni in likovni izdelki vabijo k ogledu in razmisleku. Predstavili smo se na Festivalu Lent 2012 in sicer v sklopu Art campa »Korenine srca«, ki se je odvijal od 22.6.2012 do 7.7.2012 v mestnem parku Maribor. Do konca leta 2012 bodo sledile še mnoge dejavnosti projekta, o katerih vas bomo z veseljem obveščali.

Več o projektu si lahko preberete na www.odpustilsemti.forbetterworld.si. Projekt lahko spremljate tudi preko Facebook profila »Odpustil sem ti Projekt« (<https://www.facebook.com/odpustilsemti.projekt>)

in skozi članke in poročila v našem e-mesečniku »Skupaj ustvarjamo boljši svet«.

Slika 9: Projekt »Odpustil sem ti«, (<http://www.forbetterworld.si/1/42/obvestila.html>)

PRILOGA 3: Potrebujemo PRAVILA

Preden se pogovarjamo o življenju v skupnosti, potrebujemo PRAVILA (vsi mi, vsi ljudje).

Slika 10: (šolski vir).

PRILOGA 5: VERBALNO NASILJE – STOP!

(zloženka je nastala v okviru te raziskovalne naloge)

»PUŠČICA RANI SRCE, BESEDA PA DUŠO«

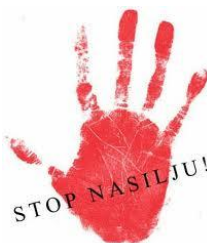

(PERZIJSKI PREGOVOR)

VERBALNO NASILJE V OČEH MLADOSTNIKOV

N → NASILJE	NE!
A → AGRESIVNOST	NE!
S → SPOR	NE!
I → IZSILJEVANJE	NE!
L → LAŽ	NE!
J → JOK	NE!
E → EMPATIJA	DA!

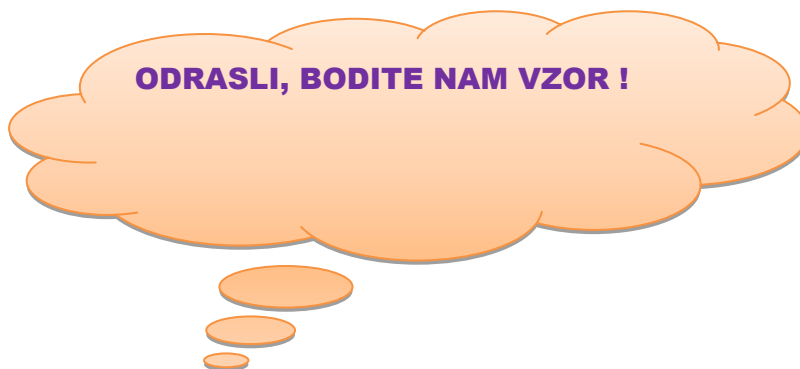
Empatija je sposobnost vživljanja v položaj drugega, v njegova čustva, v razumevanje njegovih težav in v iskanje pomoči.

Verbalno nasilje označuje vsa dejanja, ki se na nezaželen in grob način dotaknejo človekove psihe. Psihično nasilje spodjeda samozavest in samopodobo ter samozaupanje žrtve!

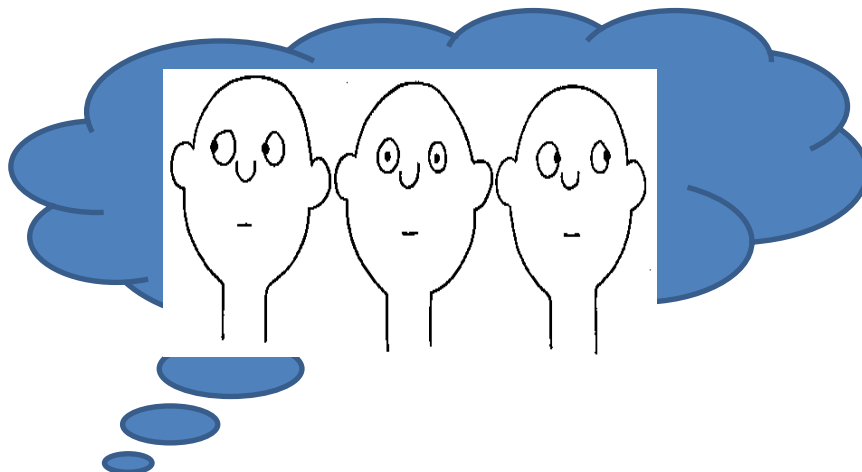

NEGATIVNA KOMUNIKACIJA:	
kritiziranje	obtoževanje
obsojanje	zbadanje
sumničenje	grožnja
klevetanje	izzivanje
ovajanje	posmehovanje
sramotenje	ironiziranje

NAPAČNA PREPRIČANJA ODRASLIH O VRSTNIŠKEM NASILJU

1. Vmešavanje odraslih bo stvari samo še poslabšalo.
2. Otroci se morajo spoznati na izzive vsakdanjika, katerega del je nasilje.
 3. Norčevanje utrdi osebnost.
 4. Ustrahovanje vrstnikov je normalen del odraščanja.
 5. Žrtev nasilje izziva.
 6. Deklice niso nasilne.
 7. Brez nasilja ni socializacije, ni odraščanja.
8. Ko ne bodo več zmogli sami, bodo otroci sami poiskali pomoč.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

ODGOVORNI SMO TUDI MI SAMI !

Težko je spreminjati miselnost pri sebi, kaj šele v družbi. Pomembno je: ne obupati in se vedno znova učiti, ponavljati biti vzgled, biti o

DOSLEDNOST ODGOVORNOST SPOŠTOVANJE RAZUMEVANJE

Slika 11: (zloženska: lastni vir).

PRILOGA 6: Mediacija na naši šoli

Slika 12 : Nasprotja, strpnost, razumevanje (lastni arhiv).

PRILOGA 7: Izbor za kralja, kraljico šole

Že vrsto let na šolski božični prireditvi učenci glasujejo za kralja in kraljico šole. Izbrana oseba mora zadostiti kriterijem, ki so jih učenci na skupnosti učencev izoblikovali že pred leti. Tudi to je naš doprinos k spoštovanju temeljnih pozitivnih, osebnostnih lastnosti.

IZBOR ZA KRALJA, KRALJICO ŠOLE

KRITERIJI ZA IZBOR KRALJA IN KRALJICE:

Učenec je:

- **Aktiven v šolskih in izven šolskih dejavnostih.**
- **Ima spoštljiv odnos do učencev, učiteljev in drugih**
- **Prijazen in zanesljiv.**
- **Vreden zaupanja.**
- **Prizadeven v medčloveških odnosih.**
- **Pripravljen na sodelovanje ali izzive.**
- **Vzoren učenec**

Slika 13: Zmagovalci letošnjega izbora za kralja in kraljico leta (arhiv šole).

PRILOGA 8: Intervju z gospo Anito Hrast, direktorico Inštituta za razvoj družbene odgovornosti (IRDO)

1. Kdo po vašem mnenju mora ravnati družbeno odgovorno?

Družbeno odgovorno naj bi ravnal vsak posameznik, kjerkoli se zadržuje, združuje, dela, živi. To pomeni, da moramo začeti pri sebi, v svojem domu, v družini, nato v šoli (otroci), na delovnem mestu, v prostorih, kjer se izvajajo prosto časne dejavnosti, na ulici. Vsak od nas je del družbe, vsi skupaj jo sestavljamo, in če smo vsi odgovorni, bo takšna tudi družba. Če pa posameznik ni odgovoren, ali če je več neodgovornih, postane takšna tudi družba, ki jo sestavljamo, torej neodgovorna. Tudi evropska definicija o družbeni odgovornosti iz leta 2011 pravi, da se morajo vse organizacije, torej tudi podjetja, šole, ustanove, društva, zavedati svojega vpliva na okolico, v kateri delujejo, ne le tega, kar se v organizaciji dogaja navznoter. Vsi smo namreč soodvisni in med seboj povezani, zato vse, kar počnemo, vpliva na druge in seveda tudi na nas. In kar počnejo drugi, prav tako vpliva nanje in na nas. Torej moramo na družbo gledati kot na celoto, od njenih najmanjših delov (ljudi), do družbe kot velikega organizma.

2. Kako se tako vedenje lahko odraža v življenju šole?

Šola in starši imajo pri vzgoji mladih veliko vlogo. Mlade naj bi naučili, kako osebno in družbeno odgovorno živeti, delovati. To naj bi jim starejši (starši, učitelji) pokazali z znanjem, predstavitvijo izkušenj, največ pa seveda z zgledom. Da je nekdo družbeno odgovoren, pomeni, da spoštuje zakonodajo, pravila, da živi in deluje varčno, gospodarno, da je spoštljiv do drugih, da upošteva pravice drugih in varuje svoje, da pomaga drugim, čeprav to ni predpisano, da se samouresničuje (krepi svoje vrline, sposobnosti) in glede na svoje možnosti skrbi za dobrobit vseh, s katerimi je v stiku.

3. Kateri so vidiki, po katerih lahko prepoznamo ustanovo (šolo), ki se trudi ozaveščati mlade, da je družbena odgovornost pomemben faktor kvalitete življenja?

Šola, ki krepi družbeno odgovornost, si najpogosteje prizadeva za osveščanje tako učencev, kot učiteljev in staršev o tem, kaj je družbena odgovornost in kako ravnati v skladu z njo, pa tudi za širše lokalno okolje, skupnost. V ta namen lahko šola organizira in izvaja številne aktivnosti, kot so npr.:

- Uvajanje zdrave, ekološke hrane v jedilnik šole, še boljše, če je pridelana v lokalnem okolju; racionalizacija porabe hrane. Včasih je smotrno uvesti nadzor nad porabo hrane, da se je čim manj odvrže, neporabljeno hrano npr. nameniti pomoči potrebnim, če to zakonodaja dopušča.
- Izbor lokalnih dobaviteljev (čim manj transporta) za vse vrste dobav šoli (papir, hrana, druge potrebščine).
- Izvajanje številnih projektnih dni in drugih akcij, kjer tako učence, kot starše navajajo na solidarnost, strpnost, pomoč drugim, ozaveščajo o stranpoteh (npr. droge, alkohol, zlorabe ipd.) in nakažejo možnosti za vrnitev v pravo smer.
- Mediacije za reševanje sporov, informativne zloženke in druge oblike dela z mladimi in starši v smeri krepitev boljših medosebnih odnosov.
- Toplotne izolacije zgradbe šole, varčevanje z energijo (varčne žarnice, ugašanje luči, morda vgradnja solarnih celic, drugih ekoloških energentov ipd.).
- Ločevanje in zmanjševanje količine odpadkov (že v razredu, nato v celotni šoli, na dvorišču šole), zmanjšati porabo vode, papirja ipd., recikliranje materialov že v šoli (uporaba odpadkov za npr. likovni pouk ipd.).
- Spodbujanje vožnje s kolesom v šolo namesto uporabe osebnih vozil ali avtobusov, tako za učence, kot za zaposlene na šoli. Povečati telesno aktivnost tako učencev, kot šolarjev z npr. 5 minutnim odmorom za telovadbo najmanj 1x dnevno.
- Sodelovanje v natečajih (Eko šola, Kulturna šola, Zdrava šola ipd.), kjer se krepi družbeno odgovornost mladih.
- Vključevanje različnih družbeno odgovornih tem v predmetnike šole (npr. odnos do okolja, do skupnosti, do soljudi, do potrošništva, medijev ipd.).
- Informativne zloženke na različne teme družbene odgovornosti (okolje, skupnost, ljudje, potrošništvo, zdravje ipd.).
- Okrepiti sodelovanje z organizacijami izven šole (lokalna skupnost, podjetja, društva, mediji...) za medsebojno izmenjavo znanja, izkušenj.

4. Kaj predlagate vi?

Predlagam, da bi vsaka šola naredila nekakšno analizo stanja glede družbene odgovornosti, ki bi zajemala štiri ključna področja: odnosi v šoli do ljudi (učenci, učitelji, starši), do okolja (narava), do skupnosti (npr. občine, društva, podjetja, ipd.), do trga (npr. dobavitelji, potrošništvo, mediji ipd.) in na ta način ugotovila, v kakšnem stanju je. Nato bi pripravila strategijo družbene odgovornosti šole, kjer bi dodali še kaj od naštetega pri prejšnjem vprašanju in čim več vsebin vključili v izobraževalne programe. O tem bi osveščali tudi zaposlene na šoli in jih nenehno dodatno izobraževali, da bodo lažje prenašali znanje na učence in starše.

Verjamem, da so naše šole že sedaj zelo družbeno odgovorne, vedno pa obstaja še kakšna možnost za izboljšavo kakovosti dela in življenja v šoli. Vsekakor je potrebno ljudi spodbuditi k temu, da si bodo prizadevali za več družbene odgovornosti, da bodo delovali z zgledom in k temu spodbujali tudi druge.

Družbena odgovornost se začne s spoštovanjem sebe in drugih, z upoštevanjem človekovih pravic, zakonodaje in nadgradnjo tega z našim prostovoljnim udejstvovanjem na številnih področjih v šoli in izven nje.

Slika 13: Gospa Anita Hrast, direktorica Inštituta za razvoj družbene odgovornosti (arhiv gospe Anite Hrast).

PRILOGA 9: Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

razred: _____

(Verbalno nasilje v očeh najstnikov)

Sem učenka 8. razreda. Pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom **Verbalno nasilje v očeh mladostnikov**. Vljudno vas prosim, da vprašalnik izpolnite in mi s tem pomagate pri moji raziskovalni nalogi. Anketa je anonimna, rezultati bodo služili v raziskovalne namene, predstavila pa jih bom tudi na vaših razrednih urah. Prosim, pozorno preberi vprašanja in obkroži črko pred izbranim odgovorom.

1. Na kaj pomisliš ob besedi verbalno nasilje?

- a.) Da nekdo preveč govori.
- b.) Da te nekdo žali, se norčuje ali te zasmehuje.
- c.) Da ti nekdo pretirano pomaga.
- d.) Da te nekdo pretepa.

2. Ali si že kdaj doživel verbalno nasilje?

- a.) Da.
- b.) Ne.

3. Kje si verbalno nasilje najpogosteje doživel?

- a.) V šoli.
- b.) Doma.
- c.) Na avtobusni postaji.
- d.) Na poti domov.
- e.) Na počitnicah.
- f.) Preko telefona, facebooka ...

4. Od koga si največkrat doživel verbalno nasilje?

- a.) Od sošolcev.
- b.) Od prijateljev.
- c.) Od družine.
- d.) Od znancev.

5. Na kakšen način so bili nasilni?

- a.) Zbadanje.
- b.) Grožnje.

- c.) Ustrahovanje.
- d.) Posmehovanje.
- e.) Žaljenje.
- f.) Izsiljevanje.

6. Do koga si bil ti nasilen?

- a.) Do sošolcev.
- b.) Do prijateljev.
- c.) Do tistih, ki mi gredo na živce.

7. Kaj je po tvoji oceni najpogostejši vzrok za verbalno nasilje?

- a.) Učenec/ka ne pozna previl lepega vedenja.
- b.) Ob tem se vsi zabavamo.
- c.) Negativna osebnost.
- d.) Vzgoja v družini.
- e.) Vpliv prijateljev in okolice.
- f.) Tak se rodiš.

8. Ali si sam že kdaj...? Kaj najbolj pogosto?

- a.) Grozil drugim.
- b.) Jih poniževal.
- c.) Jim dajal vzdevke.
- d.) Se norčeval iz njih.
- e.) Jih zmerjal.
- f.) Ne, nikoli.

9. Zakaj si to počel?

- a.) Ker sem se maščeval.
- b.) Ker se ob tem boljše počutim.
- c.) Ker se hitro razjezim.
- d.) Ker mi nekateri s svojim vedenjem gredo na živce.
- e.) Bilo nas je več, vsi smo to počeli.
- f.) Ubogal sem prijatelja, ki mi veliko pomeni.

10. Katero dejanje, ki je bilo izvedeno preko mobilnega telefona, zate najbolj opisuje nasilje?

- a.) Pošiljal/a je sporočila, ki so vsebovala grožnje.

- b.) Razširjal/a je govorice, ki niso bile resnične.
- c.) Posnel/a je posnetek nekoga z namenom zasmehovanja, žaljenja.
- d.) Pošiljal/a je sporočila z neprimerno vsebino.
- e.) Razkrival/a je podatke, ki so bili na mobilnem telefonu nekoga drugega.

11. Kateri je najbolj pogost razlog, da se je oseba odločila, da bo nasilna preko interneta, mobilnega telefona?

- a.) maščevanje b.) dolgčas c.) zabava
- d.) ker je nihče ne more dobiti pri dejanju e.) pridobila bo ugled med vrstniki

12. Ali se ti zdi nasilje preko interneta med mladimi resen problem?

Da, to je zelo resen problem	Da, to je resen problem	Ne zdi se mi resen problem	Sploh ni resen problem	Vseeno mi je

Hvala za sodelovanje.